

רשימות חוברת קעג

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וישלח, ובקשר עם יום הבהיר י"ד כסלו, יובל השבעים לנישואי כ"ק אדמו"ר זי"ע עם הרבנית הצדקנית נ"ע (י"ד כסלו תרפ"ט-תשנ"ט), הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — נאום לחתונה (כנראה, בסמיכות לפורים תש"ט).

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכת"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

יום הבהיר י"ד כסלו, ה'תשנ"ט

ברוקלין, נ.י.

אמרז"ל המשמח את החתן זוכה לתורה

מנהג המקום והעולם שמדברים בשבח אכסניא וכו' ובפרט בשמחת חו"כ שחתן דומה למלך כו' שצריך לדבר בזה מצד הדין והמנהג ובפרט שאין צריך לחפש אחר המעלות כי ידועים הם ובלי כחל ושרק אפ"ל ענבי הגפן וכו' בחור בחניך של תורה לבית של ספוק תורה הן בנגלה והן בתורה

ואם בכל שמחת בניי ומי שיהי מבנ"י, ובאיזה שמחה שתהי אפילו קטנה מובן מעצמו שצ"ל נרגש רוח התורה והוראתו, הרי עאכו"כ בהתחשב עם הצדדים והמסובים שצ"ל נשמע דבר ש"ת עכ"פ בקצור כי כיון שאת החתן מפסיקים ה"ז מסתמא רמז לכל המדברים אחריו שגם הם אין צריכים להאריך.

מנהגנו בחתונה שמקדשין בטבעת — היינו כסף ובמעמד ב' עדות. ידוע שבעדות אפשר ב' סוגים: עדות בתור בירור הענין נעשה מצ"ע והעדים מבררים שאירע הענין ואז נפסק הדין ע"י ב"ד — דוגמא לדבר הכתובה החתן לקח ע"ע כמה התחביות וכדי שלא ישכח הדבר ושיתפרסם ה"ז נעשה בעדים. העדים עושים הענין ותנאי בענין. דוגמא עדי קדושין כמו שעשית קדושין הוא בטבעת או בכיו"ב כמו"כ נעשה הענין ע"י נוכחיות העדות. העדים אין עיקר ענינם לברר שהיו קדושין אלא לעשות הפעולה דנתנית הטבעת לקדושין. ובזה יובן הסברת הא דעדי קדושין א"צ חקו"ד. אף דלמדין בכמה פרטים מד"נ. ואף דהצ"צ שו"ת אה"ע קכג מדייק בל' הרמב"ם הל' גירושין יג כח דס"ל להיד דצריך חקו"ד אבל הפס"ד בשו"ע הוא דא"צ. וההסברה דחקו"ד שייכת בענין שצריך לבררו ואח"כ לפס' דינו משא"כ בקדושין שהעדים עושים וגומרין מעשה הקדושין לקידושין ואח"כ הם רק מעידין שלפני זמן כבר נעשה כל ענין הקדושין וא"כ הוא כמו בד"נ כשמעידין שכבר נגמר דינו שאז א"צ חקו"ד וכמוש"כ כ"ז הראגאצ' ועפ"ז יש לבאר עוד כמה פרטים בדיני עדות דקדושין

והנה הק' ובנ"י כדוגמת חו"כ והטבעת קדושין אמר כ"ק מו"ח אד"ש הם ענינים הגשמיים שאמרה תורה אם בחוקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם גו' והעדות הם כמש"נ ואעידה במ את השוה"א ועדות אלו הם לא לברר כ"א לעשות הקדושין לקדושין. הפי' הארץ של כאו"א

הגוף וחיי הגוף שלו אינם לברר שהיו קדושין שכשרואים גוף מבנ"י ניכר בו שאיזה זמן לפ"ז היו קדושין אלא שע"י כל הנהגתו ואופן חייו הוא מתקדש בכל עת ובכל שעה להק' ומקבל הטבעת ממנו אין זה ענין שנתיישן כי אירע לפני יותר מג"א שנה בה"ס אלא נעשה בכל הנהגה של תורה ויר"ש. וה"ה בהשמים שכאו"א בחייו הרוחניים בעסקיו בחכמות במדעים בעניני מוסר וכו' צ"ל על יסוד אמונה באלקים ויסודי התורה כי אם לאו הרי המוסר והחכמות אין לבטוח שלא יולכוהו עקלתון. אבל אם מתנהג ע"פ הנ"ל ה"ה בורא שו"א וה"ה עושים הקדושין בכיו"י וכמרוז"ל בכיו"י יהיו בעיניך כחדשים

והנה כ"מ שאמרה התורה עד ה"ז שנים פי' שאי"ז שני דברים מצורפים אלא שבהצטרפות השנים נעשה דבר מיוחד אחד. וכמו"כ בהנ"ל דשמים לבדם או ארץ לבדם הרי אז חסר כל ענין העדות וכמו דפשיטא דבלא השמים רוחניות א"א כמו"כ פתח הבעש"ט הידיעה דגם רוחניות בלא גשמיות א"א וצ"ל בכל דרכיך דעהו שג"ז הוא סימן בשו"ע אורח חיים בחיי היום יומיים.

ואותם האומרים אין לנו עסק בגשמיות כו' הרי לבד מיחי"ס שעליהם נא' ומן המקדש לא יצא הנה ע"ז נאמר אל תצדק הרבה. וכ"ה ביחיד וגם בהנהגת הכלל וכמו בענין דפורים, שהי' נס מלובש בדרכי הטבע דוקא. וזהו ג"כ מהטעמים שלא נזכר שם ה' במגלה כ"א המלך

והנה יש מצטדקים לומר נכתוב השם במגלה. ובפרט שארז"ל אחשורש זה הק' שאחרית וראשית שלו. וע"ז ביארו אכתי עבדי דאחשורש אנן וא"א עדיין לומר הלל ומוסר השכל למצבנו, י"א כיון שהכל בודאי ע"פ השגחה העליונה א"כ ה"ז ראי' מוכחת שזהו הגאולה וכו' וכו' וע"ז בא המענה אל תצדק הרבה אותם המתענים תענית אסתר באים אח"כ וקוראים המגלה וכתוב בה המלך ואל תצדק יותר מהם ואדרבה אם תכתוב שם הוי' במגלה אין זה מגילה כשרה והקוראה מוציא ש"ש לבטלה שע"ז נודעזה אה"ק דוקא ת' פרסא על ת' פרסא ועלינו לדעת שאכתי עבדי אחשורש אנן ואתחלתא דגאולה תהי' ע"פ פסק היד שיבוא איש הוגה בתורה והוא ילחום מלחמת ה' ויקבץ נדחי ישראל ואז תהי' הגאולה האמיתית

א. אמרו רז"ל¹ המשמח את החתן זוכה לתורה.

ונוסף לזה, מנהג המקום והעולם שמדברים בשבח אכסניא וכו', ובפרט בשמחת חתן וכלה, שחתן דומה למלך כו'², הרי בודאי שצריך לדבר בזה, הן מצד הדין דהמשמח את החתן, והן מצד המנהג שמדברים בשבח אכסניא וכו'.

ובפרט שבשמחה זו של חתן וכלה אין צריך לחפש אחר המעלות, כי ידועים הם, ובלי כחל ושרק אפשר לומר "ענבי הגפן וכו'"³: בחור בחניך של תורה, לבית של ספוק תורה הן בנגלה והן בתורה⁴.

ואם בכל שמחת בני, ושמחה פרטית של כל מי שיהי' מבני, ובאיזה שמחה שתהי', אפילו שמחה קטנה, מובן מעצמו שצריך להיות נרגש רוח התורה והוראתו, הרי עאכו"כ בהתחשב עם הצדדים והמסובים, בודאי שצריך להיות נשמע דבר של תורה — עכ"פ בקיצור, כי, כיון שמנהג ישראל שאפילו את החתן מפסיקים באמירתו דברי תורה⁵, הרי זה מסתמא רמז לכל המדברים אחריו, שגם הם אין צריכים להאריך בדברים.

ב. מנהגנו בחתונה שמקדשין בטבעת⁶ — דהיינו קידושין בכסף, והקידושין הם במעמד ב' עדות.

והנה, ידוע שבעדות אפשר להיות ב' סוגים⁷:

א) עדות בתור כירור, והיינו, שהענין נעשה מצד עצמו, והעדים רק מבררים שאירע הענין, ואז נפסק הדין ע"י בית-דין. דוגמא לדבר

(1) ברכות ו, ב.

(2) פרדר"א ספט"ז.

(3) פסחים מט, סע"א.

(4) כ"ה בגוכתי"ק. ואולי צ"ל: חניך, או בחנוך.

(5) כ"ה בגוכתי"ק. ואולי צ"ל: בנסתר, או בחסידות.

(6) ראה שידוכים ונישואין (קה"ת, תשנ"ח) ח"ג ס"כ ואילך. וש"נ.

(7) ראה רמ"א אה"ע רסכ"ז — מתקו"ז ת"ה ות"י.

(8) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש חי"ט ע' 188 ואילך. "רשימות" חוברת קס ע' 5 ואילך.

— הכתובה: החתן לקח על עצמו כמה התחייבויות, וכדי שלא ישכח הדבר ושיתפרסם, הרי זה נעשה בעדים.

ב) העדים עושים הענין, ונוכחיותם היא תנאי בענין. דוגמא לדבר — עדי קידושין: כמו שעשיית קידושין הוא בטבעת או בכיו"ב, כמו"כ נעשה הענין ע"י נוכחיות העדות. והיינו, שהעדים אין עיקר ענינם לברר שהיו קידושין, אלא לעשות הפעולה דנתינת הטבעת — לענין של קידושין⁹.

ובזה יובן הסברת הא דעדי קידושין אין צריכים חקירה ודרישה, אף דלמדין בכמה פרטים מדיני נפשות¹⁰ שבהם צ"ל דרישה וחקירה,

— ואף דהצ"צ בשו"ת אה"ע סי' קכג מדייק בלשון הרמב"ם הל' גירושין פי"ג הכ"ח¹¹ דס"ל להיד דצריך חקירה ודרישה בעדי קידושין, אבל הפס"ד בשו"ע¹² הוא דאין צריך חקירה ודרישה בעדי קידושין —

וההסברה בזה — דחקירה ודרישה שייכת בענין שצריך לבררו ואח"כ לפסוק דינו, משא"כ בקידושין שהעדים עושים וגומרין מעשה הקידושין להיות קידושין, ואח"כ הם רק מעידין שלפני זמן כבר נעשה כל ענין הקידושין, וא"כ הוא כמו בדיני נפשות כשמעידין שכבר נגמר דינו בב"ד פלוני, שאז אין צריכים חקירה ודרישה¹³. וכמו שכתב כל זה הראגאצ'ובי¹⁴.

ועפ"ז יש לבאר עוד כמה פרטים בדיני עדות דקידושין¹⁵.

(9) להעיר גם מצפ"ע כללי התוהמ"צ ערך עדי קדושין (ס"א) — אם עדי קדושין הם לעשות הקידושין או שתהא מקודשת.

(10) ראה שו"ע אה"ע סמ"ב ס"ד ברמ"א, ובב"ש סקי"ב.

(11) "אין בודקין עדי אשה בדרישה וחקירה, שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל משום התרת עיגונא" — "משמע דרק בעדות אשה שמת בעלה הקילו בזה, וכמ"ש אח"כ דין כ"ט ובלא חקירה ודרישה כו' מפני שאפשר לעמוד על בוריו בדבר הזה (ר"ל שהוא מילתא דעבידא לגלויי) לפיכך הקילו חכמים בדבר זה כו' ובלי דרישה וחקירה כדי שלא תשארנה בנות ישראל עגונות עכ"ל, א"כ מדבריו מוכן דעידי גיטין וקידושין שאינן מילתא דעבידא לגלויי צריכין דרישה וחקירה".

(12) אה"ע שם (ברמ"א).

(13) רמב"ם הל' סנהדרין ספ"ג.

(14) שו"ת צפע"נ דויונסק ח"א ס"ט"י (וראה גם הנסמן בלקו"ש שם הערה 8).

(15) ראה צפע"נ כללי התוהמ"צ ערך עדי קדושין וגיטין (ס"ד) לענין פסול דנוגע ועד כותי. וראה גם "רשימות" שם, לענין קידושין בפסולי עדות דרבנן.

ג. והנה, הקב"ה ובנ"י הם כדוגמת חתן וכלה¹⁶, ובמילא יש גם אצלם ענין הקידושין בטבעת ובמעמד ב' עדים:

הטבעת קידושין — אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א¹⁷ — הם ענינים הגשמיים שאמרה תורה¹⁸ "אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי גשמיכם בעתם גו'". והעדות הם שמים וארץ, כמו שנאמר¹⁹ "ואעידה בם את השמים ואת הארץ".

ועדות אלו הם לא לברר שהיו קידושין, כי אם לעשות הקידושין לקידושין. והפירוש בזה:

"הארץ" של כאו"א מישראל, שזהו הגוף וחיי הגוף שלו — אינם לברר שהיו קידושין, היינו, שכשרואים גוף מבנ"י ניכר בו שאיזה זמן לפני זה היו בו קידושין, אלא שע"י כל הנהגתו ואופן חייו הוא מתקדש בכל עת ובכל שעה להקב"ה, ומקבל הטבעת (עניניו הגשמיים) ממנו. והיינו, שהקידושין אין זה ענין שנתיישן, כי אירע לפני יותר מג' אלפים שנה בהר סיני — אלא נעשה תמיד בכל הנהגה של תורה ויראת שמים.

והוא הדין ב"השמים" של כאו"א מישראל, עניניו הרוחניים — שכאו"א בחייו הרוחניים, בעסקיו בחכמות, במדעים, בעניני מוסר וכו', צריך להיות באופן של קידושין, היינו, על יסוד אמונה באלקים ויסודי התורה, כי אם לאו, הרי המוסר והחכמות כשלעצמם, אין לבטוח שלא יוליכוהו בדרך עקלתון.

אבל אם מתנהג ע"פ הנ"ל — הרי הוא בורא שמים וארץ, והרי הם עושים הקידושין בכל יום ויום, וכמאמר רז"ל²⁰ "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים".

ד. והנה, אמרו חז"ל²¹ כל מקום שאמרה התורה עד, הרי זה שנים, היינו, ששני עדים נקראים בתורה "עד", לשון יחיד. והפירוש הוא

16) כמבואר בארוכה בשיר השירים (דכל שה"ש מיוסד על זה) ובמדרשי רז"ל (מלקו"ש ח"ט ע' 213 הערה 55. חל"ד ריש ע' 143).

17) אגרות-קודש שלו ריש ע' רעז (נעתק ב"היום יום" כח תשרי).

18) ר"פ בחוקותי.

19) וילך לא, כח.

20) שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב. ועוד.

21) סוטה ב, רע"ב. וש"נ.

— שאין זה שני דברים מצורפים, אלא שבהצטרפות השנים נעשה דבר מיוחד, אחד.

וכמו"כ בעדי קידושין הנ"ל, שמים וארץ — שנעשים דבר אחד, דשמים לבדם, או ארץ לבדם, הרי אז חסר כל ענין העדות.

וכמו דפשיטא דהארץ בלא השמים, היינו גשמיות בלא רוחניות, אי אפשר — כמו כן פתח הבעש"ט הידיעה דגם שמים בלא ארץ, רוחניות בלא גשמיות, אי אפשר, וצריך להיות "בכל דרכיך דעהו"²², שגם זה הוא סימן בשו"ע אורח חיים²³, היינו, שכן צ"ל ההנהגה בחיי היום יומיים.

ואותם האומרים אין לנו עסק בגשמיות כו' — הרי לבד מיחידי סגולה שעליהם נאמר "ומן המקדש לא יצא"²⁴, הנה על זה נאמר²⁵ אל תצדק הרבה.

ה. וענין זה שאי אפשר להיות רוחניות בלבד, אלא צריך להיות גם גשמיות — כן הוא ביחיד, וגם בהנהגת הכלל.

וכמו בענין דפורים²⁶, שהי' נס מלובש בדרכי הטבע דוקא, וזהו ג"כ מהטעמים שלא נזכר שם הוי' במגילה, כי אם "המלך"²⁷, לפי שהנס (שבא ע"י שם הוי') הי' בהעלם — שבזה מודגש שאי אפשר להיות ענין הרוחניות (שמים, נס) לבד, אלא הרוחניות צריך להיות מלובש בגשמיות (ארץ, טבע) דוקא.

והנה, יש מצטדקים לומר נכתוב השם במגילה. ובפרט שאמרו רז"ל²⁸ אחשוורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו, וא"כ — טוענים הם — כיון שנרמז במגילה שמו של הקב"ה, אפשר גם לכתוב השם במגילה.

והמענה — שעל זה ביארו רז"ל²⁹ (בהטעם שאין אומרים הלל

(22) משלי ג, ו.

(23) סרל"א (וראה שו"ע אדה"ז סקנ"ו ס"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג).

(24) אמור כא, יב.

(25) קהלת ז, טז ("אל תהי צדיק הרבה").

(26) כנראה נערכה חתונה זו בסמיכות לימי הפורים (תש"ט).

(27) ראה תו"א מג"א ק, ב. ובכ"מ.

(28) מדרש — הובא במאו"א ע' א אות קפב. וראה גם מחיר יין להרמ"א עה"פ אסתר א,

יב"ג, מרקאנטי ויצא כט, יו"ד ("באגדה אמרו"). ערכי הכינויים (לבעל סדה"ד) ערך אחשוורוש.

(29) מגילה יד, א.

בפורים) "אכתי עבדי דאחשורוש אנן", ואי אפשר עדיין לומר הלל, והיינו, שנמצאים עדיין בזמן הגלות, וההנהגה היא בלבושי הטבע דוקא.

ו. ומוסר השכל למצבינו עתה:

יש אומרים: כיון שהכל בודאי ע"פ השגחה העליונה, א"כ הרי זה ראי' מוכחת שזהו³⁰ הגאולה, וכו' וכו'.

ועל זה בא המענה: אל תצדק הרבה! אותם המתענים תענית אסתר, באים אח"כ וקוראים המגילה, וכתוב בה רק "המלך". ואל תצדק יותר מהם.

ואדרבה: אם תכתוב שם הוי' במגילה — אין זה מגילה כשרה, ולא עוד אלא שהקוראה בשם הוי', מוציא שם שמים לבטלה, שעל זה³¹ נודעזה ארץ הקודש דוקא ארבע מאות פרסא על ארבע מאות פרסא!

ועלינו לדעת ש"אכתי עבדי אחשורש אנן", ואילו אתחלתא דגאולה תהי' ע"פ פסק היד³² שיבוא איש הוגה בתורה, והוא ילחום מלחמת ה' ויקבץ נדחי ישראל, ואז תהי' הגאולה האמיתית.

(30) המאורע דהקמת מדינה בארץ ישראל (בשנת תש"ח).

(31) ראה שבועות לט, רע"א: "כל העולם כולו נודעזע בשעה שאמר הקב"ה בסיני לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא". — ולהעיר ממגילה ג, א: "תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכרי' ומלאכי ונודעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתריי לבני אדם".

(32) הל' מלכים ספ"א. — וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 149 בהערה. ועוד.